

ХЭНТИЙ АЙМАГ
ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
ХОЁРДУГААР ХУРАЛДААНЫ ТОГТООЛ

2020 оны 12 сарын 03 өдөр

Дугаар 06

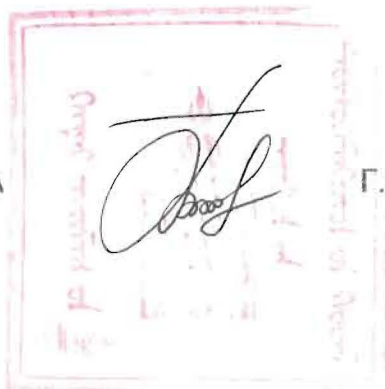
Чингис хот

Аймгийн Засаг даргын 2020-2024 оны
үйл ажиллагааны хөтөлбөр батлах тухай

Монгол Улсын Засаг захиргаа нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 25 дугаар зүйлийн 25.1, 25.2 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.11.1 дэх заалтыг тус тус үндэслэн аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Хоёрдугаар Хуралдаанаас ТОГТООХ НЬ:

1. Аймгийн Засаг даргын 2020-2024 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хавсралтаар баталсугай.
2. Аймгийн Засаг даргын 2020-2024 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангаж, жил бүр биелэлтийг Хурлын хуралдаанд тайлагнаж ажиллахыг аймгийн Засаг дарга /Ц.Идэрбат/-д үүрэг болгосугай.
3. Тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Бодлогын хороодод даалгасугай.

ДАРГА

Г.ХЭРЛЭНЧУЛУУН

Аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын
2020 оны 12 дугаар сарын 23-ны өдрийн
Хоёрдугаар Хуралдааны 06 дугаар
тогтоолын хавсралт

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН 2020-2024 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХӨТӨЛБӨР “ХЭТИЙН ХЭНТИЙ 2024”

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит 8 дахь удаагийн сонгуулийн үр дүнд шинээр томилогдсон аймгийн Засаг дарга Монгол Улсыг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл болон Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг орон нутагт хэрэгжүүлэхэд чиглэн иргэний нийгмийн байгууллага, иргэд, олон нийтийн саналуудад үндэслэн 2020-2024 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны хөтөлбөрөө тодорхойлж байна.

Аймгийн Засаг дарга 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрөө боловсруулахдаа халдварт цар тахлын хүндрэлийг амжилттай даван туулах, хүн, эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийг хангах, байгаль орчны тэнцвэртэй байдал, засаглалыг сайжруулах, орон нутгийг хөгжүүлэх, бодлогын залгамж чанарыг хадгалахад онцгой анхаарч, дараах зургаан багц асуудлын хүрээнд хэрэгжүүлэх зорилго, зорилтуудаа дэвшүүллээ.

НЭГ. “КОВИД-19” ХАЛДВАРТ ЦАР ТАХЛЫН ХҮНДРЭЛИЙГ ДАВАН ТУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭ

1.1. “Ковид-19” болон халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, сургалт сурталчилгаа, эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний хариу арга хэмжээний бэлэн байдлыг 92 хувьд хүргэнэ.

1.2. Хариу арга хэмжээний нөөцийн бэлэн байдлыг бүрдүүлнэ.

1.3. Цар тахлын эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, шаардлагатай тохиолдолд зарцуулах зорилгоор гамшгийн эрсдэлийн нөөц сангийн санхүүжилтийг нэмэгдүүлнэ.

1.4. Цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээ авахад зориулсан санхүүжилтийг нэмэгдүүлнэ.

ХОЁР. ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ

Эрүүл мэндийн салбар

Зорилго 2.1. Өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, хянах, эмчлэх арга хэмжээг эрчимжүүлэн, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээнд цахим системийг нэвтрүүлэн чанар хүртээмжийг сайжруулж, хамрагдалтыг нэмэгдүүлнэ.

2.1.1. Нийт хүн амын 65%-ийг, зорилтот бүлгийн 70%-ийг эрүүл мэндийн боловсрол олгох сургалтад, үзлэг, шинжилгээнд хамруулна.

2.1.2. Уламжлалт анагаах ухааны тусламж үйлчилгээний төрлийг нэмэгдүүлж, орон нутгийн анхан шатны эмч, мэргэжилтний 85 хувийг сургагч багшаар бэлтгэнэ.

2.1.3. Хеликобактеритай тэмцэх, хянах арга хэмжээг хэрэгжүүлж нянгийн шалтгаант ходоодны архаг үрэвслийг эрт илрүүлж, түүнээс үүссэн өвчлөлийн хүндрэлийг 15 хувиар бууруулна.

2.1.4. Сүрьеэ, БЗДХалдварын эрт илрүүлэлтийг эрчимжүүлэн, эмчилгээний үр дүнг 90-с доошгүй хувьд хүргэнэ.

2.1.5. Гуравдугаар шатлалын эмнэлэгтэй хамтран зонхилон тохиолдож буй хавдрыг эрт илрүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулж, 45-с дээш насны иргэдийн 70-с доошгүй хувийг хамруулна.

2.1.6. "Эрүүл ирээдүй-Эх хүүхдийн эрүүл мэнд" арга хэмжээг салбар дундын оролцоотой зохион байгуулж 5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийг 1 промилиор бууруулна.

2.1.7. "Элэг бүтэн Монгол" арга хэмжээг хэрэгжүүлж, элэгний Д вирусийн халдвартай иргэдийн 55-с доошгүй хувийг эмчилгээнд хамруулна.

2.1.8. "Эрчүүдийн эрүүл мэнд" арга хэмжээг зохион байгуулж, нийт эрчүүдийн 60-с доошгүй хувьд хүрч ажиллана.

2.1.9. Яаралтай тусламжийн бэлэн байдал, тоног төхөөрөмж, эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн стандартын хангалтыг 10 хувиар нэмэгдүүлнэ.

2.1.10. Эрүүл мэндийн байгууллагуудын шаардлагатай барилга, автомашин, багийн эмчийг унаажуулах асуудлыг үе шаттай хэрэгжүүлнэ.

2.1.11. Эрүүл мэндийн байгууллагад цахим үйлчилгээг бүрэн нэвтрүүлж, оношилгоо, эмчилгээнд алсын зайн технологи ашиглаж, мэдээллийн сан үүсгэнэ.

2.1.12. Орон нутгийн хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн эмийн бодлогыг хэрэгжүүлж, эмийн зохистой хэрэглээг сурталчилж, эрүүл мэндийн байгууллага бүр антибиотикийн хэрэглээнд хяналт тавих ажлыг зохион байгуулна.

Биеийн тамир, спортын салбар

Зорилго 2.2. Хүн амыг хөдөлгөөний дутагдлаас урьдчилан сэргийлэх, эрүүл идэвхтэй амьдрах дадал олгох нийтийн биеийн тамирыг хөгжүүлж, спортын салбарт амжилт гаргаж, уралдаан тэмцээнд амжилттай оролцсон баг, тамирчдыг дэмжинэ.

2.2.1. "Олимп" цогцолборын орчин нөхцлийг сайжруулж, үйл ажиллагааг тогтмолжуулна.

2.2.2. Аймгийн хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулж байгаа спорт клубуудийг магадлан итгэмжлэлд оруулж, эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих нөхцлийг бүрдүүлэн спортоор хичээллэдэг иргэдийн тоог нэмэгдүүлнэ.

2.2.3. Нийтийг хамарсан үндэсний болон нийтийн биеийн тамир, бүх нийтийн спортын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн бус байгууллагуудыг түшиглэн биеийн тамираар хичээллэгсдийг нэмэгдүүлнэ.

2.2.4. Өсвөрийн шигшээ багийн үйл ажиллагааг клубийн системд шилжүүлнэ.

Боловсролын салбар

Зорилго 2.3. Хүн бүрт сурах таатай орчинг бүрдүүлж, сургалтын чанарыг дээшлүүлж, хүүхдэд ээлтэй аймаг болно.

2.3.1. Хэрлэн сумын яслийн барилгыг 100 ороор өргөтгөж, шаардлагатай сумдын /Батноров, Өмнөдэлгэр, Цэнхэрмандал, Баянхутаг, Дэлгэрхаан, Баян-Овоо, Норовлин, Хэрлэн-3 / цэцэрлэгт яслийн бүлэг ажиллуулна.

2.3.2. Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгүүдийн гарааны үнэлгээг жил бүр шинэчлэн тогтоож сургалтын чанарыг 5,5 хувиар ахиулж үр дүнг тооцно.

2.3.3. Бэрх хотод олон улсын хөтөлбөртэй ерөнхий боловсролын сургалтын чанарын стандартыг дэлхийн жишигт нийцүүлэх зүүн бүсийн аймгуудын төв сургууль байгуулна.

2.3.4. Судалгаанд үндэслэн зарим сургуулийн хэв шинжийг өөрчилнө.

2.3.5. Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн багш, ажилтны нийгмийн болон хөдөлмөрийн үнэлэмжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор "Чадварлаг багш, чанартай боловсрол" арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

2.3.6. Орон нутагт шаардлагатай мэргэжлээр суралцаж байгаа оюутнуудад сургалтын төлбөрийн дэмжлэг үзүүлнэ.

2.3.7. Боловсролын байгууллагын удирдах албан тушаалтнуудын мэдлэг боловсролыг дээшлүүлэх сургалтыг жил бүр зохион байгуулж, сургалтын үр дүнг ажлын гүйцэтгэл дээр тулгуурлан үнэлж дүгнэнэ.

2.3.8. Шаардлагатай сургууль, цэцэрлэг, дотуур байрны орчин нөхцөлийг сайжруулж, зориулалтын тоног төхөөрөмжөөр хангана.

2.3.9. "Тогтвортой хөгжлийн боловсрол II" төслийг Ерөнхий боловсролын 5 сургуульд хэрэгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.

2.3.10. Бүх насны суралцагч, иргэдэд зориулсан онлайн сургалтын сантай болж, цахим сургалт зохион байгуулж, иргэдийн 30 хувьд хүрч ажиллана.

2.3.11. Багш хөгжлийн төв байгуулан насан туршийн боловсрол төвийн үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлж, орчин нөхцөлийг сайжруулна.

2.3.12. Суралцагчдын мэдээлэл технологийн чадварыг сайжруулах зорилгоор ЕБС-ийн 1 компьютерт ногдох хүүхдийн тоог бууруулж, сургуулиудын интернэт хурдыг нэмэгдүүлнэ.

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын салбар

Зорилго 2.4. Нийгмийн хамгааллыг оновчтой хүртээж, хүн амын хөгжлийг ханган хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшинг 5-аас дээш хувиар нэмэгдүүлнэ.

2.4.1. Иргэдэд нийгмийн даатгалын ач холбогдлыг сурталчлан даатгуулагчдын тоог нэмэгдүүлнэ.

2.4.2. Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт болон байгууллага иргэдийн захиалгаар оюутнуудыг бэлтгэн төгсөгчдийн 50-аас доошгүй хувийг ажлын байраар хангана.

2.4.3. Орлого багатай өрхийн ажил эрхлээгүй насанд хүрсэн гишүүдийг хөдөлмөр эрхлэх боломжоор хангана.

2.4.4. Сумдын ХАБЭА-ын зөвлөлөөр дамжуулан хяналтыг сайжруулж, үйлдвэрлэлийн ослоос урьдчилан сэргийлнэ.

2.4.5. Бүтээн байгуулалтын томоохон төслүүдийн үр дүнд шинэ ажлын байрыг 450-аар нэмэгдүүлнэ.

2.4.6. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих **"Бизнесээ эхэл"** арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

2.4.7. Хүнсний эрхийн бичгийн үйлчилгээнд хамрагддаг өрхийн насанд хүрсэн хөдөлмөрийн чадвартай гишүүдийг хөдөлмөр эрхлэх боломжоор хангах **"Халамжаас-Хөдөлмөрт" бэлтгэх арга хэмжээг** хэрэгжүүлнэ.

2.4.8. Тусгай хэрэгцээ шаардлагатай иргэдийн орчны хүртээмжийг сайжруулж, орчин бүрдүүлсэн байгууллага, аж ахуйн нэгжийн тоог нэмэгдүүлнэ.

2.4.9. Ахмадын хөгжлийн төв болон ахмад настны чадамжийг дэмжиж, 178 байгууллагад ахмадын сан байгуулна.

2.4.10. Хүүхдэд ээлтэй орон нутгийн 6 шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хүүхдийн хөгжлийг дэмжиж, эрсдэлт нөхцөлд өртөхөөс урьдчилан сэргийлж, Хүүхдэд ээлтэй орон нутаг болно.

2.4.11. Жендэрийн чиглэлээр орон нутагт тулгамдаж байгаа асуудлуудыг шийдвэрлэх ба гэр бүлийн хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх, хохирогчдод цогц үйлчилгээ үзүүлэх нөхцлийг бүрдүүлнэ.

2.4.12. Залуучуудын хөгжлийн төвийн үйл ажиллагаагаар дамжуулан жил тутам залуучуудын оролцоог 50 хувиар, үйл ажиллагаанд хамрагдалтыг 10 хувиар нэмэгдүүлнэ.

2.4.13. Төр-Иргэний нийгмийн байгууллагын хамтын ажиллагааг нэмэгдүүлж, төрийн зарим чиг үүргийг иргэний нийгмийн байгууллагаар гүйцэтгүүлнэ.

Соёл, урлагийн салбар

Зорилго 2.5. Соён гэгээрүүлэх үйл ажиллагааг идэвхжүүлж, үндэсний агуулгатай соёлын бүтээлийг дэмжин соёл, урлагийн байгууллагын өрсөлдөх чадвар, эдийн засаг, нийгмийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлнэ.

2.5.1. Аймгийн музейн барилгыг ашиглалтад оруулж, үзмэрийг шинээр дэглэж, Сэцэн ханы ордон музейг хуучны загварт оруулж, сэргээн засварлана.

2.5.2. Монгол үндэсний спортын уламжлалт соёлыг дээдэлж, орон нутагт зохион байгуулж буй аливаа арга хэмжээнд дэмжлэг үзүүлнэ.

2.5.3. Хэнтий аймгийн онцлог, соёл иргэншил, үнэт зүйлийг танилцуулсан өв, соёл, урлагийн бүтээлийг дэмжин хөгжүүлнэ. /“Чингис хаан дуулалт жүжиг”, “Эрхэм төрийн тамгат баатар” бүтээлүүдийг олны хүртээл болгож, “Ёохор”, “Алтаргана”, “Чингис” фестивалийг тогтмол зохион байгуулна/

2.5.4. Хэнтий аймгаас төрөн гарсан алдартнуудын амьдрал, гавьяа зүтгэлийг сурталчилсан бүтээлийг дэмжиж ажиллана. /Хэнтий аймгийн түүхийн ном товхимолыг шинээр гаргах, аймгийн 100 жилийн ойгоор Халхын Сэцэн хаанууд ном гаргах арга хэмжээ/

2.5.5. Хан Хэнтий нутгийн түүх, соёлын биет болон биет бус өвийг хадгалж, хамгаалах, өвлүүлэх цахим мэдээллийн сан бүрдүүлнэ.

2.5.6. Иргэдийг соён гэгээрүүлэх, хүүхэд залуучуудад эх оронч үзэл төлөвшүүлэхэд бүх нийтийн оролцоог хангаж **“Хэнтийн түүх-бидэнд чухал” арга хэмжээг** жил бүр зохион байгуулна.

ГУРАВ.ЭДИЙН ЗАСАГ

Санхүү, төсвийн хариуцлага

Зорилго 1. Татварын суурийг нэмэгдүүлэн, төсөв, санхүүгийн цахим систем нэвтрүүлэн ил тод байдлыг хангаж, эх оронч худалдан авалтыг дэмжин, орон нутгийн өмчийн бүртгэл, ашиглалт, хамгаалалтыг сайжруулж, сум хөгжүүлэх сан, жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих санг шинэчлэнэ.

3.1.1 Татварын тайлагналт, хураалт, бүртгэлийг цахим тайлангийн системд 100 хувь хамруулан, ил тод байдлыг нэмэгдүүлнэ.

3.1.2. Татварын орлогын төлөвлөлтийг сайжруулж, бодитой болгох /85%/

3.1.3. Хөрөнгө оруулалтын төлөвлөлт, гүйцэтгэл санхүүжилтийн цахим системийг худалдан авах ажиллагаа зохион байгуулдаг бүх байгууллагад нэвтрүүлнэ.

3.1.4. Санхүүгийн хяналт шалгалтыг чанаржуулан Төрийн аудитаар илэрдэг зөрчлийг бууруулна.

3.1.5. Орон нутгийн төсөвт бүх байгууллагууд дотоодын үйлдвэрээс худалдан авах чанар, стандартын шаардлага хангасан тохирлын баталгаатай барааны жагсаалтад заасан барааг худалдан авах шаардлагыг тендерийн баримт бичигт тусгаж хэрэгжүүлэн ажиллана.

3.1.6. Худалдан авах ажиллагааг нээлттэй, ил тод зохион байгуулж аймгийн хэмжээнд цахим худалдан авах ажиллагааг 100 хувьд хүргэнэ.

3.1.7. Орон нутгийн өмчит болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой нийт байгууллагуудын өмчийн ашиглалт, хадгалалт, хамгаалалтыг сайжруулах чиглэлээр өмч эзэмшүүлэх гэрээний биелэлтийг дүгнэж, хяналт шалгалт зохион байгуулах.

3.1.8. Улс болон орон нутгийн төсөв, орон нутгийн хөгжлийн сан, замын сангийн хөрөнгө оруулалт болон бусад эх үүсвэрээр бий болсон эд хөрөнгийн эзэмшигч байгууллагыг тодруулан тухайн байгууллагын данс бүртгэлд тусгуулах ажлыг зохион байгуулах.

3.1.9. Сум хөгжүүлэх болон жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих сангуудыг нэгтгэн, сангуудын эргэн төлөлтийг сайжруулж, авлагын 60 хувийг барагдуулан **“Бусдад боломж олгох” арга хэмжээг** хэрэгжүүлнэ.

Хариуцлагатай уул уурхай

Зорилго 3.2. Уул уурхайн үйл ажиллагаа, хяналтыг олон нийтэд ил болгож, хариуцлагатай уул уурхайг бий болгоно.

3.2.1. Аймгийн нутаг дэвсгэрт шинээр уул уурхайн лиценз нэмж олголгүй, хяналт мэдээллийг олон нийтэд ил тод болгож, хууль бус зөвшөөрлийг хүчингүй болгуулна.

3.2.2. Уул уурхайн компаниудын /"Нийгмийн хариуцлага"-ын хүрээнд/ нийт бараа бүтээгдэхүүн, ажил үйлчилгээний худалдан авалтын 30-аас доошгүй хувийг орон нутгийн жижиг дунд үйлдвэрлэгч, үйлчилгээ эрхлэгч аж ахуйн нэгжүүдээс авах ажлын зохион байгуулалтыг хийж эдийн засгийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлнэ.

3.2.3. Жоншны баяжмал, шууд ангижруулсан төмрийн үйлдвэрийн төслүүдийг хэрэгжүүлнэ.

Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэр салбар

Зорилго 3.3. "Атрын IV" аяныг хэрэгжүүлэн улаан буудайн ургац хураалтын хэмжээг 30 мянган тонн-д хүргэж, эрчимжсэн мал болон зоорийн аж ахуй, жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих замаар хүнс, төмс, хүнсний ногооны хангамж, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.

3.3.1. Тариалангийн талбайн ашиглалтыг сайжруулан эргэлтэд оруулж, хөрсний үржил шимийг хамгаалах, хашаажуулах, сэлгээнд үр тарианы тариалалтыг нэмэгдүүлэх замаар тариалангийн тогтвортой хөгжлийг хангана.

3.3.2. Төмс, хүнсний ногооны үйлдвэрлэлийг механикжуулж, усалгаатай тариалангийн талбайг нэмэгдүүлэн, хүлэмж, зоорийн аж ахуйн хангамжийг сайжруулна.

3.3.3. Малын тоог чанарт шилжүүлэх, ашиг шимийг нэмэгдүүлэх, эрчимжсэн мал аж ахуйг дэмжиж, **"Монгол мал-II" арга хэмжээг** хэрэгжүүлнэ.

3.3.4. Мал эмнэлгийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг дээшлүүлэх, оношилгоо шинжилгээний чадавхийг нэмэгдүүлэн малын гаралтай халдварт, гоц халдварт өвчний гаралтыг бууруулна.

3.3.5. Бэлчээр хамгаалалт, ашиглалтыг сайжруулан, өвс тэжээлийн нөөц бүрдүүлэлт, усан хангамжийг нэмэгдүүлнэ.

3.3.6. Гарааны бизнес эрхлэгчид, импортыг орлох бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэгч хувийн хэвшлийн санал санаачилгыг хөнгөлөлттэй зээлийн бодлогоор дэмжиж, борлуулалтын сүлжээг нэмэгдүүлнэ.

Түүхэн аялал жуулчлал хөгжил

Зорилго 3.4. "Тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх төсөл-I"-ийг хэрэгжүүлж, Түүхэн аялал жуулчлал, үндэсний онцлог шингэсэн арга хэмжээнүүдийг сурталчилна.

3.4.1. Түүхэн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх маршрутын дагуух сумдад байгаль орчинд ээлтэй, нутгийн иргэд /өрх/-ийг түшиглэсэн тогтвортой, эко аялал жуулчлалын үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийн тоог 10 хувиар нэмэгдүүлнэ.

3.4.2. Аялал жуулчлалын салбарын эдийн засгийн чадавх, орлогыг нэмэгдүүлж, ажлын байрыг 30 хувиар нэмэгдүүлнэ.

3.4.3. Түүхэн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх ажлын хүрээнд "Мянганы суут хүн Чингис хаан" цогцолборуудын ажлыг /Дадал сум "Чингис хаан", Биндэр сум "Их Хуралдай", Батноров сум "Хүлэг Боорчи-Андлалын өргөө", Норовлин сум "Шихихутаг-Их засаг", Бэрх тосгон "Монголын далд уурхайн музей, сургалт, судалгаа, аялал жуулчлалын төв", Дэлгэрхаан сум "Монголын нууц товчоо"/ дуусгаж, дэд бүтцээр холбох ажлыг эхлүүлнэ.

Хариуцлагатай уул уурхай

Зорилго 3.2. Уул уурхайн үйл ажиллагаа, хяналтыг олон нийтэд ил болгож, хариуцлагатай уул уурхайг бий болгоно.

3.2.1. Аймгийн нутаг дэвсгэрт шинээр уул уурхайн лиценз нэмж олгохгүй, хяналт мэдээллийг олон нийтэд ил тод болгож, хууль бус зөвшөөрлийг хүчингүй болгуулна.

3.2.2. Уул уурхайн компаниудын /"Нийгмийн хариуцлага"-ын хүрээнд/ нийт бараа бүтээгдэхүүн, ажил үйлчилгээний худалдан авалтын 30-аас доошгүй хувийг орон нутгийн жижиг дунд үйлдвэрлэгч, үйлчилгээ эрхлэгч аж ахуйн нэгжүүдээс авах ажлын зохион байгуулалтыг хийж эдийн засгийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлнэ.

3.2.3. Жоншны баяжмал, шууд ангижруулсан төмрийн үйлдвэрийн төслүүдийг хэрэгжүүлнэ.

Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэр салбар

Зорилго 3.3. "Атрын IV" аяныг хэрэгжүүлэн улаан буудайн ургац хураалтын хэмжээг 30 мянган тонн-д хүргэж, эрчимжсэн мал болон зоорийн аж ахуй, жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих замаар хүнс, төмс, хүнсний ногооны хангамж, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.

3.3.1. Тариалангийн талбайн ашиглалтыг сайжруулан эргэлтэд оруулж, хөрсний үржил шимийг хамгаалах, хашаажуулах, сэлгээнд үр тарианы тариалалтыг нэмэгдүүлэх замаар тариалангийн тогтвортой хөгжлийг хангана.

3.3.2. Төмс, хүнсний ногооны үйлдвэрлэлийг механикжуулж, усалгаатай тариалангийн талбайг нэмэгдүүлэн, хүлэмж, зоорийн аж ахуйн хангамжийг сайжруулна.

3.3.3. Малын тоог чанарт шилжүүлэх, ашиг шимийг нэмэгдүүлэх, эрчимжсэн мал аж ахуйг дэмжиж, **"Монгол мал-II" арга хэмжээг** хэрэгжүүлнэ.

3.3.4. Мал эмнэлгийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг дээшлүүлэх, оношилгоо шинжилгээний чадавхийг нэмэгдүүлэн малын гаралтай халдварт, гоц халдварт өвчний гаралтыг бууруулна.

3.3.5. Бэлчээр хамгаалалт, ашиглалтыг сайжруулан, өвс тэжээлийн нөөц бүрдүүлэлт, усан хангамжийг нэмэгдүүлнэ.

3.3.6. Гарааны бизнес эрхлэгчид, импортыг орлох бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэгч хувийн хэвшлийн санал санаачилгыг хөнгөлөлттэй зээлийн бодлогоор дэмжиж, борлуулалтын сүлжээг нэмэгдүүлнэ.

Түүхэн аялал жуулчлал хөгжил

Зорилго 3.4. "Тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх төсөл-I"-ийг хэрэгжүүлж, Түүхэн аялал жуулчлал, үндэсний онцлог шингэсэн арга хэмжээнүүдийг сурталчилна.

3.4.1. Түүхэн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх маршрутын дагуух сумдад байгаль орчинд ээлтэй, нутгийн иргэд /өрх/-ийг түшиглэсэн тогтвортой, эко аялал жуулчлалын үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийн тоог 10 хувиар нэмэгдүүлнэ.

3.4.2. Аялал жуулчлалын салбарын эдийн засгийн чадавх, орлогыг нэмэгдүүлж, ажлын байрыг 30 хувиар нэмэгдүүлнэ.

3.4.3. Түүхэн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх ажлын хүрээнд "Мянганы суут хүн Чингис хаан" цогцолборуудын ажлыг /Дадал сум "Чингис хаан", Биндэр сум "Их Хуралдай", Батноров сум "Хүлэг Боорчи-Андлалын өргөө", Норовлин сум "Шихихутаг-Их засаг", Бэрх тосгон "Монголын далд уурхайн музей, сургалт, судалгаа, аялал жуулчлалын төв", Дэлгэрхаан сум "Монголын нууц товчоо"/ дуусгаж, дэд бүтцээр холбох ажлыг эхлүүлнэ.

3.4.4. Түүхэн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх маршрутын дагуу түр буудаллах цэг, мэдээлэл, үйлчилгээний төвийг байгуулж, эдийн засгийн эргэлтэд оруулна.

3.4.5. "Монгол хатад", "Ёохор наадаан", "Чингис фестиваль", "Тогорууны баяр", "Талын түмэн адуу", "Галшар адууны баяр", "Талын тайга нохой" наадам зэрэг эвент арга хэмжээнүүдийн цар хүрээг өргөжүүлэн тогтмол зохион байгуулж, гадаад, дотоодын жуулчдын тоог нэмэгдүүлнэ.

3.4.6. Аялал жуулчлалын салбарт технологийн дэвшил, цахим орчныг ашиглан дотоод, гадаад сурталчилгааг өргөжүүлнэ.

3.4.7. Аялал жуулчлалын салбарын хүний нөөцийг чадваржуулах, үйлчилгээний байгууллагуудын чанар, стандартыг сайжруулах сургалт, зөвлөгөөнийг төр хувийн хэвшлийн түншлэлд тулгуурлан жил бүр зохион байгуулж, зочид буудлуудын зэрэглэлийг 1 шатаар ахиулна.

3.4.8. Түүх, соёлын өв, байгалийн дурсгалт болон өвөрмөц тогтоц бүхий газрууд, орон нутгийн онцлогт тохируулан аялагч, амрагч, жуулчдыг татах төрөлжсөн аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүн /морин аялал, завь, агнуур, дугуйн, цанын, уулын спорт г.м/-ийг бий болгож хөгжүүлнэ.

Дэд бүтцийн салбар

Зорилго 3.5. Газар зохион байгуулалтын төлөвлөлтийг сайжруулж, орон сууцны хангамжийг төр, хувийн хувшлийн түншлэлийн хүрээнд нэмэгдүүлэн, холбоо, цахилгаан, дулаан хангамжийн чанар хүртээмжийг сайжруулж, агаарын болон авто зам, гүүр ашиглалтыг нэмэгдүүлнэ.

3.5.1. Аймгийн Газар зохион байгуулалтын ерөнхий төлөвлөгөөг шинээр батлуулан мөрдүүлж, хүрээлэн буй орчинд ээлтэй суурьшлын болон үйлдвэрлэлийн бүсчлэлийг тогтоон хөгжүүлнэ.

3.5.2. Анх удаа орон сууц худалдан авч байгаа холбогдох шаардлагыг хангасан 300-аас доошгүй иргэдийг хөнгөлөлттэй зээлд хамруулна.

3.5.3. 120-оос доошгүй айлын түрээсийн орон сууцны барилгын ажлыг эхлүүлнэ.

3.5.4. Чингис хотын ус хангамжийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлж, барилга байгууламж, тоног төхөөрөмжийг шинэчлэн өргөтгөх, шинээр худаг гаргах замаар баталгаат ундны усны тоог нэмэгдүүлнэ.

3.5.5. Чингис хотын үерийн байгууламжийг ашиглалтад оруулж, хот доторх ус зайлуулах системийг бий болгоно.

3.5.6. Шилэн кабелийн сүлжээг өргөтгөж, хурдыг сайжруулна.

3.5.7. Дулааны станцыг ашиглалтад оруулна.

3.5.8. Сэргээгдэх эрчим хүчний эх үүсвэр болох нар, салхины сэргээгдэх эрчим хүчний хэрэглээ ашиглалтыг нэмэгдүүлнэ.

3.5.9. Шаардлагатай багийн төвүүд болон шинээр олгогдсон өмчлөлийн газруудад 04 кв-н цахилгааны шугам тавина.

3.5.10. Хэрлэн гол болон бусад голуудад шаардлагатай гүүрийг шинээр барьж, сэргээн засварлана.

3.5.11. Хот хоорондын болон орон нутгийн нийтийн тээвэр, шуудан үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулна.

3.5.12. Аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх маршрут бүхий сумдад нисэх буудлын зориулалттай газрын нөөцийг тогтоож, Чингис хот-Дадал сум-Чингис хот, Чингис хот-Улаанбаатар хот-Чингис хот чиглэлд тогтмол нислэгтэй болгоно.

ДӨРӨВ.ЗАСАГЛАЛ

“Цахим Хэнтий”-төрийн шуурхай үйлчилгээ

Зорилго 4.1. Төрийн байгууллагад дотоод удирдлагын нэгдсэн систем www.erp.e-mongolia.mn болон иргэн, хуулийн этгээдэд төрийн үйлчилгээг шуурхай, чирэгдэлгүй хүргэх “e-mongolia” системийг үе шат дараатайгаар нэвтрүүлж, ил тод байдлыг нэмэгдүүлнэ

4.1.1. Дотоод удирдлагын нэгдсэн систем www.erp.e-mongolia.mn-ийг төрийн байгууллагуудад нэвтрүүлэх баг байгуулж тус багаар дамжуулан холбох ажлыг зохион байгуулна.

4.1.2. Дотоод удирдлагын нэгдсэн систем www.erp.e-mongolia.mn-ийг нэвтрүүлсэн төрийн байгууллагуудын албан хаагчдын хэрэглээг тогтмолжуулах хяналт тавих ажлыг зохион байгуулна.

4.1.3. “E-MONGOLIA” системийн ач холбогдлыг цахимаар болон олон нийтийн мэдээллийн хэрэгсэл, төрийн байгууллагуудаар дамжуулан иргэд олон нийтэд сурталчлан таниулна.

4.1.4. Аймгийн нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж байгаа 187 төрийн байгууллагын 4500 төрийн албан хаагчид болон 120 чиглүүлэгч 791 аравт, хэсгийн ахлагч нарт E-MONGOLIA системийг танилцуулах сургалт зохион байгуулж, ашиглаж хэвшүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

4.1.5. Хэнтий.мн сайтад 18 сумын төрийн байгууллагуудыг холбож үйл ажиллагаа, хүний нөөц, төсөв санхүү, худалдан авах ажиллагааны ил тод байдлыг хангана.

4.1.6. Төвийн болон орон нутгийн хэвлэл мэдээллийн байгууллагатай хамтран ажиллах гэрээ байгуулж нутгийн захиргааны байгууллагын үйл ажиллагааны ил тод байдлыг хангана.

4.1.7. Иргэд, олон нийтийн оролцоог нэмэгдүүлж төрийн байгууллагын ил тод байдлыг хангах “Иргэдийн оролцоот-Хэтийн Хэнтий” арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

Мэргэшсэн, хариуцлагатай төрийн алба

Зорилго 4.2. Авлигатай тэмцэх арга хэмжээг хэрэгжүүлэн, төрийн үйлчилгээний чанар төрийн албан хаагчийн мэдлэг, чадварыг сайжруулан, сахилга, хариуцлагыг чангатгана.

4.2.1. Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг аймаг орон нутгийн онцлогт тохируулан жил бүр боловсруулан “Эрх бүхий албан хаагчдын баг”-аар дамжуулан хэрэгжилтийг зохион байгуулан ажиллана.

4.2.2. Аймгийн нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж байгаа 178 төрийн байгууллагуудад Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуульд заасан шаардлагын дагуу үйлчилгээний стандартыг нэвтрүүлнэ.

4.2.3. Сумдын Засаг даргын Тамгын газар, Хот, тосгоны захирагчийн ажлын алба, Газрын харилцаа барилга хот байгуулалтын газар, Улсын бүртгэлийн хэлтэс, Нийгмийн даатгалын хэлтэс, Татварын хэлтэс, Хөдөлмөр халамж үйлчилгээний газар, аймгийн Нэгдсэн эмнэлэг, Архивын тасаг зэрэг байгууллагын иргэдэд шууд төрийн үйлчилгээг хүргэдэг албан хаагч нарын үйл ажиллагааг иргэн үнэлдэг төхөөрөмж, дуу, дүрсний хяналтын системийг нэвтрүүлнэ.

4.2.4. Төрийн Улс төрийн, төрийн захиргааны, төрийн үйлчилгээний албаны удирдах болон гүйцэтгэх албан хаагч нартай хариуцлагын гэрээ байгуулж төрийн албан хаагчийн хяналтын хуудсыг нэвтрүүлж сахилгын шийтгэл хүлээсэн төрийн албан хаагчийн мэдээллийг олон нийтэд улирал тутам мэдээлнэ..

4.2.5. Төрийн албан хаагчдын хэрэгцээ, шаардлагад үндэслэн **“Танхимын болон цахим сургалт”-ын нэгдсэн арга хэмжээг** төлөвлөн хэрэгжүүлж тухай бүр түвшинг тогтооно.

4.2.6. ОХУ болон БНХАУ-ын хамтын ажиллагаатай муж, хотууд, гуравдагч орны боловсрол, соёл урлаг, спорт, хөдөө аж ахуй, худалдаа, байгаль орчин, аялал жуулчлал зэрэг салбарт төрийн болон аж ахуй нэгж байгууллага, бизнес эрхлэгчдийг хамтран ажиллахад дэмжлэг үзүүлж, туршлага судлах боломжоор хангана.

Амар тайван, орон нутгийн хамгаалалт

Зорилго 4.3. Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг төр хувийн хэвшлийн түншлэлд тулгуурлан хэрэгжүүлж нийт гэмт хэргийг 5 хувь, иргэдийн өмчийн эсрэг хулгайн гэмт хэргийг 15 хувиар бууруулан, гамшигтай тэмцэх чадавхыг нэмэгдүүлж, орон нутгийн хамгаалалтын сайжруулна.

4.3.1. Аймгийн хэмжээнд дэвшилтэт технологи бүхий хяналтын камерыг нэмэгдүүлэн, төв магистрал зам дагуу тээврийн хэрэгслийн бүртгэлжилт хурдны дундаж тодорхойлох хяналтын камер байрлуулан нэгдсэн системд холбогдуулан засвар үйлчилгээг тогтмолжуулна.

4.3.2. Бүх нийтийн эрх зүйн боловсролын хүрээнд иргэд, аж ахуй нэгж байгууллага бүрт хүрч холбогдох хууль тогтоомжийг сурталчлах, иргэдэд хүний эрх, хууль, эрх зүйн мэдлэгийг нэмэгдүүлэх сургалтыг төрийн бус байгууллагатай хамтарч зохион байгуулна.

4.3.3. Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг, хүрээлэн байгаа орчны эсрэг, авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих, хүүхдийн эсрэг, цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг, соёлын өвийн эсрэг, хүн худалдаалах **“Гэмт хэргүүдийг таслан зогсоох, илрүүлэх” нэгдсэн арга хэмжээг** зохион байгуулна.

4.3.4. Төв суурин газрын ЕБ-н сургуулийн орчин болон хүүхэд олноор зорчих хэсгийг гарц, гэрлэн дохио, хурд сааруулагч, тэмдэг, тэмдэглэгээтэй болгоно.

4.3.5. Хууль сахиулах байгууллагуудын үйл ажиллагаа болон хил хамгаалалтад туслах хүчний зөвлөл, терроризмтой тэмцэх зөвлөлийн Хэнтий аймаг дахь салбар зөвлөлийн үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлнэ.

4.3.6. Хэнтий аймаг дахь шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх 419-р нээлттэй хорих ангийн цагдан хорих байрыг шилжүүлнэ.

4.3.7. Мал сүргийг халдлагаас хамгаалах **тусгай дугаарыг бий болгож**, алдуул болон хулгайд алдагдсан малыг бүртгэлжүүлэх санг аймаг, сумын хэмжээнд бий болгоно.

4.3.8. Мал хулгайлах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх **“Эзэнтэй мал” арга хэмжээг** хэрэгжүүлнэ.

4.3.9. Өмчийн эсрэг хулгайлах гэмт хэргийг таслан зогсоох шинэ, санал, санаачилгыг дэмжиж, **“Хяналт шалгалт”-ын нэгдсэн арга хэмжээг** зохион байгуулна.

4.3.10. **“Архидалтгүй хэтийн Хэнтий” арга хэмжээг** зохион байгуулна.

4.3.11. Сумдад гамшгаас хамгаалах иж бүрэн, команд штабын сургууль, удирдах ажилтны сургалт, ой хээрийн түймрээс урьдчилан сэргийлэх үзлэгийг жил бүр зохион байгуулж гамшгаас хамгаалах төрийн үйлчилгээг шуурхай хүргэнэ.

4.3.12. Гамшиг ослын үед ажиллах туулах чадвартай автомашин, техник, тоног төхөөрөмжийн хангалтыг нэмэгдүүлнэ.

4.3.13. Гамшгийн аюулын үед харилцан ажиллах дадлага, харилцаа холбоог сайжруулах, иргэдэд гамшиг аюулт үзэгдлээс урьдчилан сэргийлэх мэдээ мэдээллийг шуурхай хүргэх нөхцлийг бүрдүүлнэ.

4.3.14. Хугацаат цэргийн албан хаасан иргэдийг сурч боловсрох, ажлын байранд зуучлах, төрийн албанд орох, нийгмийн суурь судалгаанд хамруулан халамжид хамрагдахад дэмжлэг үзүүлнэ.

4.3.15. Орон нутгийн хамгаалалтын төлөвлөгөөний дагуу нөөц бүрдүүлэх, сэдэвчилсэн сургалт зохион байгуулна.

4.3.16. Улсын болон цэргийн дайчилгааны төлөвлөгөөний дагуу албан байгууллага, иргэдийг даалгаваржуулж, тогтоосон хугацаанд тодотголыг явуулна.

4.3.17. Цэргийн бүртгэлийн цахим системийг нэвтрүүлж, сумдыг холбоно.

4.3.18. **“Хүүхэд, залуучуудад эх оронч үзэл төлөвшүүлэх” арга хэмжээг** хэрэгжүүлж аймгийн Политехник коллежид **“Оюутан-Цэрэг”** сургалтыг зохион байгуулна.

ТАВ.НОГООН ХӨГЖИЛ

Цэвэр орчин-ногоон бүс

Зорилго 5.1. Байгаль орчныг хамгаалах, орчны бохирдол, доройтлыг бууруулж нөхөн сэргээнэ.

5.1.1. Чингис хотын агаар, хөрсний бохирдлыг бууруулах менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулан хэрэгжүүлнэ.

5.1.2. Шахмал түлшний хэрэглээг нэвтрүүлж, **“Эко өрх”, “Өрх бүр ногоон төгөл”** аяныг хэрэгжүүлж, гэр хорооллын айл өрхүүдийн 50 хүртэл хувийг хамруулснаар агаар, хөрсний бохирдлыг тус тус 30 хүртэл хувиар бууруулна.

5.1.3. Хогны менежментийг үр дүнтэй хэрэгжүүлж, хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилан ялгах ажлыг иргэд, аж ахуйн нэгжүүдийн дунд хэвшүүлж, дахин боловсруулах боломжтой хог хаягдлыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах замаар төвлөрсөн хогийн цэгт очих хог хаягдлын хэмжээг 40 хүртэл хувиар бууруулна.

5.1.4. Төв суурин газрын ногоон байгууламжийн эзлэх талбайн хэмжээг жил бүр нэмэгдүүлж, нийт 65 га-д хүргэнэ.

5.1.5. Аймгийн хэмжээнд 1000 га талбайд ойжуулалт, байгалийн сэргэн ургалтад туслах ажлыг хийж, нийт ойн сангийн ойгоор бүрхэгдсэн талбайн хэмжээг 0.05 хувиар нэмэгдүүлнэ.

5.1.6. Цэнгэг усны нөөц, гол мөрний урсац бүрэлдэх эх, түүний ай сав газар, ховор ан амьтан ургамлын тархац нөөц бүхий байгалийн унаган төрхийг хадгалж хамгаалах, эко системийн ач холбогдол бүхий газруудыг улсын болон аймаг, орон нутгийн тусгай хамгаалалтад авах ажлыг зохион байгуулж, нийт нутаг дэвсгэрийн 47 хувьд хүргэнэ.

5.1.7. Амьтны нөөцийг хамгаалах, өсгөж үржүүлэх, зохистой ашиглах менежмент зохион байгуулалтыг хийж, ховор амьтдын тоо толгойг 3 хүртэл хувиар өсгөнө.

5.1.8. Усны сан бүхий газрын хамгаалалтын бүс, ус хангамжийн эх үүсвэрийн эрүүл ахуйн бүсийн дэглэмийн хэрэгжилтийг хангаж, 80-аас доошгүй булаг, шандны эхийг хашиж хамгаална.

5.1.9. Элэгдэл, эвдрэлд орж эзэнгүй орхигдсон газар, түүний хэвлийд техникийн нөхөн сэргээлтийг 80 га газарт хийнэ.

ЗУРГАА. АЙМГИЙН ТӨВ, СУМ ТОСГОДЫН ХӨГЖИЛ

Чингис хот 6.1.

6.1.1 Дулааны станцын гадна инженерийн хангамжийн ажлыг гүйцэтгэнэ.

6.1.2. Чингис хотын 2-р хэлхээний шугам сүлжээг үе шаттай гүйцэтгэнэ.

6.1.3. Чингис хотын 110/35/10-ын дамжуулах станцаас ЦТСС хүртэлх ЦДАШ-ыг газарт буулгах ажлыг хэрэгжүүлнэ.

6.1.4. Хэрлэн суманд хэрэгжиж байгаа гэр хорооллын дахин төлөвлөлтийн төслийг дуусгана.

6.1.5. Чингис хотын гэр хорооллын худгуудыг төвлөрсөн цэвэр усанд холбож, ухаалаг систем суурилуулна.

6.1.6. Чингис хотод цэцэрлэгийн барилга-өргөтгөл 2, сургуулийн барилга-өргөтгөл 1, дотуур байрны барилга 2, эрүүл мэндийн төвийн барилга-өргөтгөл 1, спорт заал, талбай 2, соёлын төвийн барилга 1, залуучуудын сургалт, хөгжлийн төв 1, иргэдэд үйлчлэх төрийн байгууллагын барилга 4-ийг тус тус барьж байгуулна.

6.1.7. Төр хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд зочид буудал, худалдааны төв, малын гаралтай түүхий эдийн анхан шатны боловсруулалт хийх үйлдвэрийг байгуулж, төвийн болон гэр хорооллын инженерийн шугам сүлжээ, хотын доторх хатуу хучилттай авто зам, ариутгах татуургын шугам сүлжээ, цэвэрлэх байгууламжийн ажлыг гүйцэтгэнэ.

Сум, тосгодын хөгжил 6.2.

6.2.1. Орон нутгийн хөгжлийн сангийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлж, сангийн үйл ажиллагааны үр дүнг үнэлж дүгнэх, ил тод байдлыг сайжруулхад иргэд, олон нийтийн оролцоог нэмэгдүүлнэ.

6.2.2. Төр, хувийн хэвшлийн дэмжлэгээр сумдын халуун усны болон нийтийн ахуйн үйлчилгээг сайжруулна.

6.2.3. Төр хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд орон сууцны барилга барих санал санаачилгыг дэмжинэ.

6.2.4. Сумдын ундны усны эх үүсвэрийг нэмэгдүүлж, худгуудыг төвлөрсөн цэвэр усанд холбож, ухаалаг систем суурилуулна.

6.2.5. Сургуулийн барилга-өргөтгөл 6, дотуур байрны барилга 5, соёлын төвийн барилга 5, спорт заал, талбай 6, эрүүл мэндийн төвийн барилга-өргөтгөл 6, залуучуудын сургалт, хөгжлийн төв 2, ахмадын байр 1, иргэдэд үйлчлэх төв 10-ийг тус тус барьж байгуулна.

6.2.6. Сумын төвийн гэр хорооллын инженерийн болон ариутгах татуургын шугам сүлжээ, цэвэрлэх байгууламж, сум доторхи зам, төмөр бетон гүүр, модон гүүрийг шинэчлэх, засварлах ажлыг гүйцэтгэнэ.

-----oOo-----